

HUISMUS

Passer domesticus

(foto Hans Gebuis / Buiten-beeld)

Beschermingsstatus

Rode lijstcategoriën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

Het mannetje van de Huisemus heeft een grijs petje met roodbruine zijden, grijze wangen en een grijs onderlichaam. De zwarte bef en borst variëren per individu in grootte. Dominante mannetjes hebben meer zwart dan individuen die lager staan in de rangorde. Op de vleugel zit een brede witte vleugelstreep. Het vrouwtje heeft een dof uiterlijk en een vrij egale koptekening. Het mannetje bezit een donkergrijze kegelvormige snavel. Bij het vrouwtje is de snavel lichter van kleur. Beide hebben korte leverkleurige poten.

Biotoopvereisten

De Huisemus is omnivoor en eet allerlei soorten zaden, vruchten en kleine ongewervelden. Huisemussen komen vaak in de bebouwde omgeving voor maar kunnen buiten het broedseizoen ook ver van menselijke bebouwing worden aangetroffen. Ze stellen een "rommelige" omgeving op prijs, met een afwisseling van struikgewas, schuren, weilanden met vee, graanakkers en plekken met gemorst graan (kippenhokken, volières, e.d.). Het nest wordt gemaakt in nestkasten, onder dakpannen en in gaten en kieren van allerhande gebouwen, waaronder ook woonhuizen.

S58

Populatie-uitwisseling en natuurverbindingen

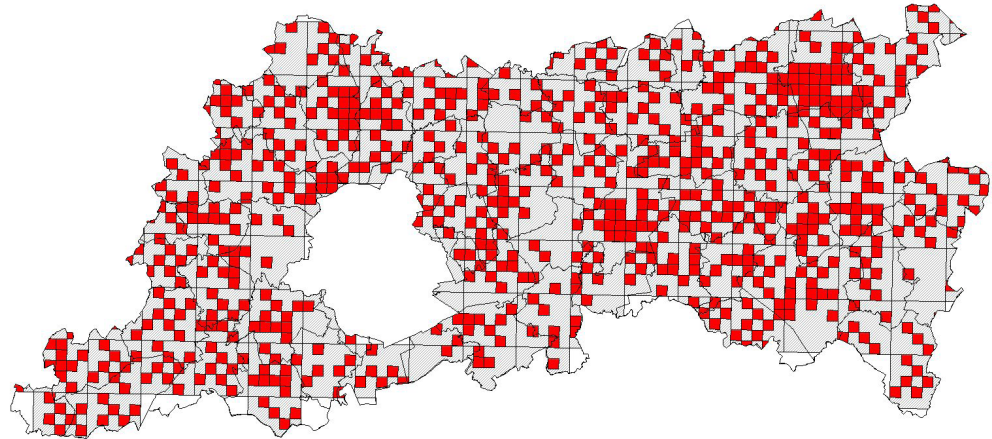
Algemene standvogel, maar de meest noordelijke populaties trekken naar dichtere bevolkte gebieden in strenge winters.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Huismus is een zeer talrijke broedvogel en werd in bijna 98 % van de atlashokken vastgesteld. De relatieve dichtheidskaart toont een overwicht van hogere dichtheden in westelijk Vlaanderen zonder evenwel een duidelijk verband aan te tonen met bepaalde dorps- of stadscentra. Bosrijke gebieden en grote heideterreinen worden duidelijk gemeden.

Sedert 1985 is de stedelijke Huismuspopulatie met 95 tot 98 % verminderd.

Inventarisatieonderzoeken

- Mussentelling van Vogelbescherming - project 'Vogels Voeren en Beloeren' van Natuurpunt.
- Algemeen soortenverspreidingsonderzoek door het bijhouden van waarnemingen via de website waarnemingen.be.
- Project Algemene BroedvogelMonitoring (INBO, Vlaamse vogelwerkgroep Natuurpunt en Natuurpunt Studie).
- Project PuntTransectTellingen (INBO).

Knel- en aandachtspunten

- Gebruik van insecticiden en pesticiden leidt tot een afname van het aanbod van insecten en zaden. De jongen worden voor een groot deel met insecten gevoed.
- Door een intensivering van de landbouw zijn veel landbouwers overgeschakeld op het verbouwen van maïs waardoor de oorspronkelijke voedselgewassen van de Huismus - waaronder verscheidene graansoorten - voor een groot deel achteruit gegaan zijn.
- De moderne vorm van verstedelijking is ongunstig voor de Huismus aangezien er bij de huidige bouwstijlen weinig of geen nestgelegenheden in gebouwen zijn.
- Door een intensief tuin- en parkbeheer ontbreken ruigere en ietwat verwaarloosde en daardoor min of meer natuurlijke terreintjes in tuinen en parken waardoor er minder mogelijkheden zijn voor Huismussen (en andere vogels) om dekking te zoeken voor predatoren (huiskat, roofvogels) en voedsel te zoeken.

Overzicht maatregelen

- H10.1. Vergroening van gebouwen
- H10.2. Natuurvriendelijke inrichting van erven en tuinen
- H10.3. Nestplaatsen voor dieren in en rond gebouwen
- H10.7. - H11.1. Aanleg van een houtkant, heg of haag

S58.1. Creatie van nestgelegenheid onder daken

S58.2. Nestkasten, neststenen en nestpannen

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H10.1. Vergroening van gebouwen

Dichte muurbegroeiingen van klimplanten o.a. van Klimop dienen vaak als slaapplek. Het behoud en de verjonging door een regelmatige bladsnoei bevordert de ontwikkeling van een structuurrijke en dekkinggevende muurvegetatie.

H10.2. Natuurvriendelijke inrichting van erven en tuinen

Erven en tuinen bieden schuil- en nestplaatsen, rustplaatsen en voedselbronnen.

Foto: Een voor Huismus geschikte omgeving met zowel nestgelegenheid in gebouwen als een gevarieerde omgeving waar insecten en graanresten te vinden zijn (Bron: Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud)

H10.3. Nestplaatsen voor dieren in en rond gebouwen

Huismussen maken graag gebruik van ruimtes onder dakpannen.

H10.7. - H11.1. Aanleg van een houtkant, heg of haag

Dichte struiken en hagen in tuinen en parken bieden goede dekkingmogelijkheden en verschaffen voedsel aan vogels.

Soortgerichte maatregelen

S58.1. Creatie van nestgelegenheid onder daken

Door een opening te maken tussen de laatste rij dakpannen en de dakgoot, ontstaat er ruimte die zeer geschikt is als nestgelegenheid voor de Huismus. Eventueel moet hiervoor isolatie- of ander materiaal gedeeltelijk worden verwijderd.

S58.2. Nestkasten, neststenen en nestpannen

Het ophangen van traditionele nestkasten aan bomen of gevels is een goede optie. Daarbij is het van belang dat er voldoende nestgelegenheid is voor een volledige kolonie (minstens twee op een afstand van een meter). De nestkasten worden niet naar het zuiden gericht. Naast nestkasten kunnen ook speciale inbouw-neststenen en nestpannen voor Huismussen worden gebruikt voor het creëren van nestgelegenheid. Ook hierbij is het van belang dat er verschillende neststenen of nestpannen naast elkaar worden ingebouwd. Nestkasten en inbouw-koloniestenen moeten op een hoogte van minimaal 2 meter worden aangebracht.

S58.3. Voorzien van nestelplaatsen onder dakpannen

Een geprefabriceerde nestkast - de 'Vogelvide' – biedt mussen een veilige nestplek onder de dakpannen. Het systeem wordt aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet en over de gehele breedte van het dak. Het is universeel inzetbaar en bruikbaar op 85% van de daken.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

S58

3

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer
- Beheerovereenkomst aanplanten en onderhouden van houtige kleine landschapselementen
- Beheerovereenkomst onderhouden van bestaande houtige kleine landschapselementen

Lopende initiatieven

- Huismussenonderzoek: 'Nationale Mussenteldag'
In 2002 organiseerde Vogelbescherming Vlaanderen voor het eerst een nationale mussentelling. Het was een oproep naar het grote publiek om op een welbepaalde dag in april op zoveel mogelijk verschillende plaatsen het aantal huismusmannetjes te tellen. Aanleiding was het gebrek aan actuele gegevens over de status van de Huismus in Vlaanderen. Sindsdien wordt deze 'Nationale Mussenteldag' jaarlijks herhaald.
- Meetnet Urbane Soorten (MUS)-project

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden**Waarnemingen en tellingen**

Huismussen zijn niet schuw en daardoor makkelijk waar te nemen. Precieze tellingen kunnen echter moeilijk zijn bij grote kolonies .

Referenties & verdere informatie**Publicaties**

- Anoniem (2008). De huismus anno 2008. Update van het actieplan huismus van Vogelbescherming Nederland. Vogelbescherming Nederland. 14 p.
- Vermeersch, G. & Anselin, A. (2009). Broedvogels in Vlaanderen in 2006-2007. Recente status en trends van Bijzondere Broedvogels en soorten van de Vlaamse Rode Lijst en/of Bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 3, Brussel. 102 p.
- Vermeersch G. Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van Der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 23, Brussel. 496 p.
- van Apeldoorn R, Klok C, Jonkers D & Hemerik L. (2007). De Huismus verdwijnt: is het tijd te keren? De Levende Natuur. 108(2):49-51.

Websites

- www.stichtingdemus.nl/index.html
- www.vogelbescherming.be
- www.waarnemingen.be
- www.natuurpunt.be/tuinvogels

Folders

geen

Advies

- Vogelbescherming Vlaanderen
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek